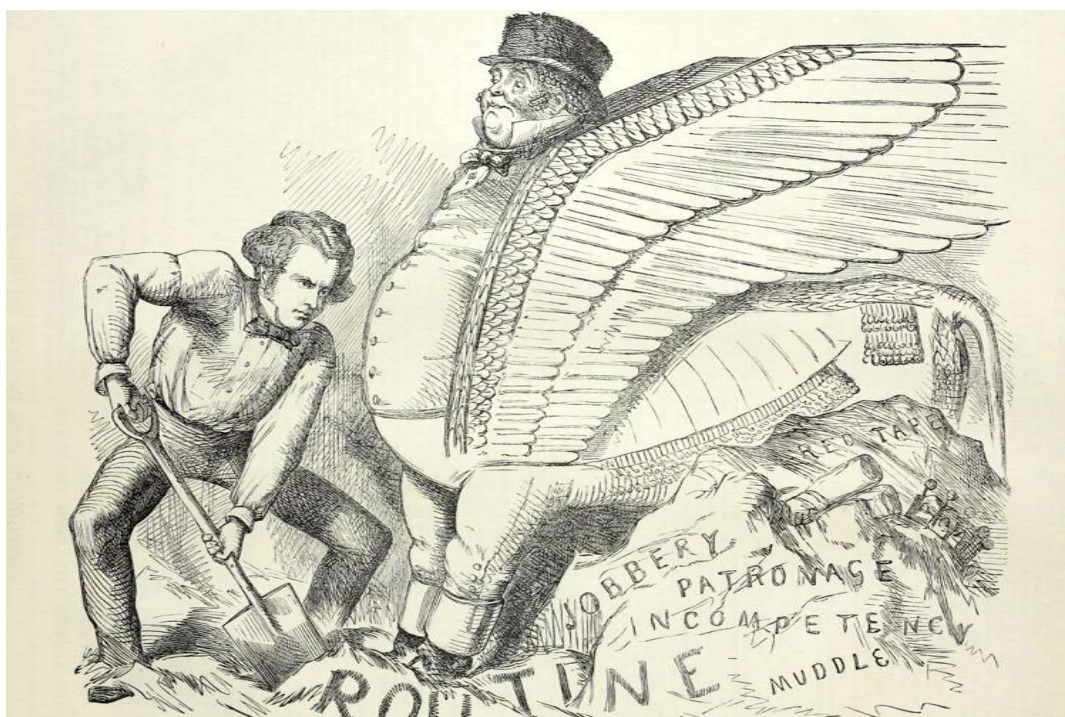

Srpska arheologija između teorije i činjenica

XII

Arheologija i društvena teorija

Filozofski fakultet

Odeljenje za arheologiju

Centar za teorijsku arheologiju

Beograd

28. i 29. mart 2025.

Teorijska razmatranja u polju arheologije od samog početka manje ili više eksplicitno su uključivala preuzimanje ideja i koncepata iz različitih oblasti društvenih i humanističkih disciplina. U kontekstu evropskih akademskih institucija, veza sa istorijom ostavila je dubok trag, dok severnoamerička tradicija arheologiju tesno povezuje sa sociokulturnom antropologijom. Osim ovih veza, arheolozi su posezali za različitim inspiracijama iz oblasti filozofije i sociologije, posebno u periodima aktivnih preispitivanja epistemičkih standarda istraživanja. Odabir koncepata koji će biti preneti iz jednog disciplinarnog konteksta u drugi zavisi od niza faktora, kao i način na koji će biti prilagođeni u novom okruženju. U ovim multi/inter/transdisciplinarnim transferima otvara se prostor za obogaćenja i širenja polja znanja, ali i za pojednostavljivanja i zanemarivanja.

U današnje vreme ne možemo govoriti o jedinstvenoj paradigmi u arheologiji, već pre o eklektičnom stanju discipline, iz koje može proisteći lažna dihotomija da se mora birati između tumačenja arheoloških situacija 1) putem prirodnonaučnog pristupa sa primesama (simplifikovane) društvene teorije, ili 2) kroz društvenu teoriju koja implicitno ne prihvata (ne računa sa/ne obraća pažnju na) ograničenost bioloških tela ili ograničenja fizičkog sveta i ekoloških uslova. Stoga je potrebno posvetiti posebnu pažnju pitanju spojeva društvene teorije i drugih aspekata arheologije, koji se povezuju sa oblastima prirodnih i tehničkih nauka, kao i strategijama hibridizacije istraživačkih pristupa i programa koje iz toga mogu proizaći.

Namera ovogodišnje konferencije Centra za teorijsku arheologiju je da se još jednom preispitaju načini na koje su u arheologiji prihvatani i primenjivani koncepti iz oblasti društvene teorije, kao i one situacije u kojima je naša disciplina ostajala po strani od ključnih tokova u širem polju istraživanja ljudskih društava. Pozivamo kolegice i kolege da preispitaju polje arheologije, kako u međunarodnom tako i u domaćem kontekstu. Podjednako ohrabrujemo razumevanje korišćenja različitih konceptualnih alata iz oblasti društvene teorije u istoriji arheologije, ali i kritiku savremene arheologije.

Imajući u vidu ciljeve konferencije, pozivamo zainteresovane kolegice i kolege da prodube diskusiju i prijave radove koji se bave nekom od predloženih tema (pri čemu ne isključujemo i druge):

- Vraćanje na izvore: u kolikoj meri čitamo relevantne autore iz oblasti različitih društvenih i humanističkih disciplina, ili se zadovoljavamo arheološkim 'prevođenjem' njihovih ideja?
- Značajni autori i značajne ideje koje su se artikulisale u arheološkoj teoriji;
- Ideje koje su zanemarene, zaboravljene, na pogrešan ili površan način preuzete u arheologiji iz društvene teorije;
- Kulturna istorija / Difuzionizam / Neoevolucionizam / Marksizam / Strukturalizam / Hermeneutika / Post-Strukturalizam / Ontološki 'obrt'... Šta se pokazalo naročito

inspirativnim i korisnim u arheološkim tumačenjima prošlosti, šta je zanemareno, od čega se odustalo, šta se u izmenjenom obliku ponovo pokazalo relevantnim?

- Da li postoji (specifično) arheološka teorija? Na koje načine arheologija perspektive različitih društvenih i humanističkih disciplina preuzima, transformiše i čini 'svojim'?
- Multi/inter/transdisciplinarnost: mogućnosti i ograničenja, međusobno obogaćenje i međusobno nerazumevanje;
- (Lažne) dihotomije: pozitivistički, naučno zasnovani metodi i perspektive društvene teorije;
- Disciplinska isključivost: postoje li pitanja koja su striktno 'sociološka', 'filozofska', 'antropološka', 'arheološka'?
- Raznolikost (komplementarnih i 'nepomirljivih') izvora inspiracije: arheološki omnivorizam;
- Arheologija i njena epistemološka nesigurnost: nasuprot monolitnim objašnjenjima i nedvosmislenim, egzaktnim odgovorima;
- Marginalizovana ili centralna pozicija arheologije u društvenoj teoriji; značaj jedinstvenog arheološkog uvida u društva u prošlosti i sadašnjosti;
- Relevantnost arheologije za savremena društvena pitanja i izazove.

Mole se zainteresovani učesnici da apstrakte svojih izlaganja (do 300 reči) zajedno sa ključnim rečima (do 5) pošalju na e-mail adrese ivana.zivaljevic@ff.uns.ac.rs ili djerkovicpredrag@gmail.com najkasnije do 10. marta 2025. godine. Konferencija će biti održana 28. i 29. marta 2025. godine. Predviđeni datumi održavanja konferencije su radni i mogu biti promenjeni u skladu sa okolnostima, o čemu će učesnici blagovremeno biti obavješteni.